

Advies

Adoptie van kinderen door paren van gelijk geslacht

Commissie Justitie, Kamer van Volksvertegenwoordigers

Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek teneinde adoptie door koppels van gelijk geslacht toe te laten, *Parl. St. Kamer*, 2003-04, nr. 664/001

Advies 2004-2005/6

1. SITUERING

In onze samenleving ontstonden de laatste decennia diverse samenlevingsvormen. De realiteit toont aan dat hier ook kinderen bij betrokken zijn. Vele kinderen groeien op in een gezin met homoseksuele ouders. Sommige kinderen komen uit een vroeger huwelijk van één van beide partners; anderen werden door één van beide partners geadopteerd of ter wereld gebracht. De juridische situatie voor deze kinderen is evenwel totaal verschillend. Kinderen uit een vroegere heteroseksuele relatie hebben (doorgaans) een vader en een moeder waarmee ze een feitelijke en juridische band hebben. Kinderen die geboren of geadopteerd worden uit/door één partner binnen een homoseksuele relatie hebben de facto wel een relatie met hun twee ouders maar hun band met één van beide ouders wordt juridisch niet erkend. Dit juridisch vacuüm speelt vaak in het nadeel van de kinderen. In het geval van scheiding of overlijden verkeert het kind in een uiterst zwakke juridische positie door een volledig gebrek aan juridische erkenning van de band met de 'meeouder' (geen standaardregeling omgangsrecht, geen onderhoudsverplichting, geen aansprakelijkheids- of erfrechtregeling, ...). Zowel voor de homoseksuele ouder, de meeouder als voor het kind in kwestie betekent dit een discriminatie.

Op de hoorzittingen in het parlement werd reeds voldoende aangehaald dat onderzoek niet aantoonde dat kinderen van homoseksuele koppels slechter af zouden zijn dan kinderen van heteroseksuele koppels. In longitudinaal onderzoek en follow-up studies wordt niet vastgesteld dat kinderen van homoseksuele ouders in hun belangen geschaad worden, dat ze meer nadelen op school zouden ondervinden, dat ze meer gepest zouden worden... Soms wordt zelfs het tegendeel aangetoond. Homoseksuele koppels blijken vaak bewuster aan het ouderschap te beginnen. In sommige opzichten blijken ze vaardiger dan heteroseksuele ouders.

De weerstand tegen homoseksuele opvoeders blijkt veeleer op vooroordelen gebaseerd en niet zozeer op wetenschappelijk onderzoek of ontegensprekelijke vaststellingen.

In verschillende landen (Nederland, Zweden, Denemarken, Zuid-Afrika...) werd de adoptie door paren van gelijk geslacht dan ook reeds goedgekeurd. Ook binnen het Europees Parlement werd reeds op een openstelling naar ouders van gelijk geslacht aangedrongen.¹

---

¹ Resolutie van het Europees Parlement over de grondrechten in de Europese Unie (2002), Europees Parlement 4 september 2003, document nr. 2002/2013 (INI).

2. OVERWEGINGEN VAN HET KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

Het Kinderrechtencommissariaat stelt in deze discussie de rechten en de belangen van het kind centraal.

2.1. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Inzake adoptie zijn artikel 3 (belang van het kind) en artikel 21 (adoptie) van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind van belang².

Het is daarbij duidelijk dat het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind meer dan voldoende aangeeft dat adoptie een zoektocht naar de meest passende gezinssituatie voor een kind is en geen middel voor volwassenen om kinderen te krijgen. Er is dus inderdaad geen 'recht op een kind'. Hierbij wordt geen voorkeur uitgesproken voor welbepaalde gezinstypes of -samenstellingen.

Artikel 3 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind stelt als basisbeginsel dat het belang van de minderjarige de eerste overweging zal vormen in alle beslissingen betreffende minderjarigen. Dit geldt vanzelfsprekend ook voor de adoptie. Dit principe wordt overigens herhaald door artikel 21: de staten moeten waarborgen dat het belang van het kind de belangrijkste overweging vormt bij het erkennen of toestaan van een adoptie.³ De formulering van artikel 21 is dus nog strikter dan die van artikel 3. Artikel 3 spreekt over de belangen van het kind als eerste overweging (primary consideration), terwijl artikel 21 spreekt van de voornaamste overweging (paramount consideration). Hieruit blijkt eens te meer dat het belang van het kind hét criterium is bij adoptie.

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind behandelt verder in het uitgebreide artikel 21 de basisbeginselen van de 'adoptie'. Er worden een aantal minimale standaarden gezet waaraan de regelgeving moet voldoen.

Het Verdrag bevat spreekt zich niet uit over adoptie door paren van gelijk geslacht.

---

² Gedetailleerde commentaar hierover lees je in eerdere adviezen van het Kinderrechtencommissariaat inzake adoptie. Zie: *Parl. St. VL. R. 2001-02, nr. 956/2* (te raadplegen op www.kinderrechten.be, onder documenten/beleidsadviezen).

³ UNICEF, *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child*, New York, Unicef, 1998, p. 272.

2.2. Het Haags Adoptieverdrag

Het Haags Adoptieverdrag⁴ werkt de basisprincipes inzake adoptie verder uit. Dit verdrag vertrekt vanuit dezelfde basisprincipes als het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. In de Preambule valt te lezen:

"Erkennende dat het voor de volledige en harmonieuze ontwikkeling van de persoonlijkheid van een kind noodzakelijk is dat het opgroeit in een gezinsverband, in een sfeer van geluk, liefde en begrip.

Eraan herinnerend dat elke staat bij voorrang passende maatregelen behoort te nemen opdat het kind in zijn familie van herkomst kan blijven.

Erkennende dat interlandelijke adoptie het voordeel van een vast gezinsverband kan bieden aan een kind waarvoor geen geschikt gezin kan worden gevonden in zijn Staat van herkomst."

Hieruit blijkt, net zoals uit artikel 21 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, de subsidiariteit van de adoptie. Een interlandelijke adoptie komt slechts in aanmerking indien geen binnenlandse oplossing voor het kind kan worden gevonden. Het belangrijkste is echter dat uit deze tekst blijkt dat adoptie een vorm van gezinsaanbod is voor het kind.⁵ Het kan ook enkel plaatsvinden indien duidelijk vaststaat dat het belang van het kind met de adoptie gediend wordt. Interlandelijke adoptie is met andere woorden geen instrument dat zo soepel mogelijk aan volwassenen moet worden aangeboden om aan gezinsuitbreiding te doen.⁶

---

⁴ Dit verdrag is echter enkel van toepassing op interlandelijke adoptie. Bovendien is het net als onze huidige wetgeving enkel van toepassing op koppels van ongelijk geslacht of op de eenouderadoptie. De landelijke adoptie door de ene partner van de kinderen van de andere partner, de zogenaamde stiefouderadoptie, of de interlandelijke adoptie door een koppel van gelijk geslacht vallen hier niet onder het Haags verdrag maar zijn evenmin strijdig met de beginselen. Ze vallen enkel buiten het toepassingsgebied van dit verdrag.

⁵ Deze basisbeginselen zijn identiek aan de beginselen neergelegd in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Zie hierover: UNICEF, *o.c.*, p. 269-270.

⁶ In het Haags Adoptieverdrag worden deze beginselen op een gedetailleerde wijze in regels gegoten. Er wordt ondubbelzinnig voorzien in een screening van kandidaat-adoptanten. Hun geschiktheid om te adopteren moet vooraf worden nagegaan door de bevoegde autoriteit van de staat van opvang (art. 5). Wat de positie van het kind betreft worden een aantal procedurele principes vastgelegd die moeten verzekeren dat alle toestemmingen (voornamelijk van ouders of voogden) werden gegeven met voldoende kennis van zake en niet onder druk (art. 4).

2.3. Het wetsvoorstel

Met dit wetsvoorstel wordt voorzien in een wettelijke regeling om binnenlandse en interlandelijke adoptie door paren van gelijk geslacht mogelijk te maken. In de praktijk wordt verwacht dat deze adoptie voornamelijk toegepast zal worden in gevallen van 'stiefouderadoptie' (waar één partner reeds kinderen heeft) en in mindere mate in die gevallen waar een homoseksueel koppel gezamenlijk een kind wil adopteren.

In het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind geldt het gezin ontegensprekelijk als het ideale opvoedingsmilieu. Maar het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind maakt geen specificatie naar de wenselijke gezinsvorm.

Het Kinderrechtencommissariaat meent dat de garanties voor het belang van het kind niet in de seksuele geaardheid van het kandidaat-adoptanten liggen, maar wel in de nauwgezetheid en de zorgvuldigheid waarmee de kandidaat-adoptanten in functie van hun adoptiewens worden voorbereid en gescreend en de wijze waarop ze deze bijzondere opvoedingstaak op zich nemen. Net zoals voor heteroseksuele koppels geldt ook voor paren van gelijk geslacht dat een adoptie in de eerste plaats aan het kind het recht wil garanderen op een veilige en geschikte opvoedingssituatie. In deze discussie is deze vraag met name van belang voor die kinderen die door één van beide partners geadopteerd werden. Vooral voor deze kinderen kan adoptie een uitkomst bieden om zo hun band met beide ouders ook juridisch veilig te stellen.

3. ADVIES VAN HET KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

- Het Kinderrechtencommissariaat stelt ook hier het belang van het kind centraal, dit met name op grond van artikel 3 en artikel 21 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Het kind heeft recht op een gezin, eerder dan dat een volwassene recht zou hebben op een kind. Wanneer de volwaardige juridische erkenning van de feitelijke gezinssituatie niet volkomen mogelijk is, dient de wet daartoe gewijzigd te worden. Dit is bij uitstek vereist voor die kinderen die door de huidige wettelijke beperkingen slechts een juridische band met één van beide opvoedende ouders kunnen hebben. Het Kinderrechtencommissariaat acht het in het belang van het kind dat een volwaardige juridische erkenning wordt gegeven aan de band die een kind heeft met de 'meeouder'.
- Het Kinderrechtencommissariaat gaat ervan uit, op basis van beschikbaar onderzoek, dat homoseksualiteit geen tegenindicatie voor competent ouderschap is en dat de belangen van kinderen van homoseksuele ouders niet per definitie door de seksuele geaardheid van hun ouders geschaad worden. De adoptiewet stelt het belang van het kind als doel. Het wettelijk uitsluiten van gelijkslachtige koppels lijkt zowel op juridisch als op feitelijk vlak niet langer houdbaar.
- In de nieuwe adoptiewet wordt uitdrukkelijk een beoordeling voorzien van de bekwaamheid en de geschiktheid om te adopteren. Voor het Kinderrechtencommissariaat is deze vereiste fundamenteel. Dit raakt voor het Kinderrechtencommissariaat aan de kern van de zaak. Wanneer dit zorgvuldig en met kennis van zaken gebeurt, wanneer personen geschikt worden geacht om te adopteren en wanneer vastgesteld wordt dat dit tevens in het belang van het kind is, is er geen reden om adoptie door homoseksuele partners tegen te houden. Net zoals voor heteroseksuele koppels geldt ook voor paren van gelijk geslacht dat een adoptie aan het kind het recht wil garanderen op een veilige en geschikte opvoedingssituatie.

Ankie Vandekerckhove
Kinderrechtencommissaris
Juni 2005